
CONTEMPORARY ASPECTS OF INTERNET ADDICTION IN SCHOOL AGE

Nikola Sabev

Bulgaria, “Angel Kanchev” Ruse University, Faculty of public health and health cares

nikola_sabeff@abv.bg

Abstract: The development of mankind goes through different phases and stages, and today it enters the post-industrial and postmodern information society. Modernity is characterized by a new and dynamically changing attitude to information due to the achievements that have led to a powerful push in the communication and information technologies. That makes the Internet an integral part of the being all over the world, shaping it into a natural and easy to communicate environment for work and learning as well as for filling and conceiving leisure time. Consumers of personal and network computers are increasing daily, turning them into universal tools for almost all spheres of the public life. The transition to an information society is a legal, political and managerial process related to the state competencies and it is also representing a socio-cultural phenomenon that requires the attention and efforts of the whole civil society. The main mover of this transition are the computer equipment, the information resources and the technologies that make today's scientific achievements more and more convertible, widely available and usable as an essential factor of the social progress. They change the basic and derived stereotypes of a number of social spheres, leading to creation of principally new models, contacts and relationships in all sectors and activities of the society. The Internet provides opportunities to meet personal needs such as knowledge, communication, friendship, and poses new challenges to the human psyche, including the emergence of certain relationships and dependencies. They accompany the person throughout the whole life that makes them an integral part of his / her development. The transition of an activity from attraction to addiction is associated with the need to increase the dose, which delivers the desired level of pleasure, without at the same time accepting it as a problem. The Internet is still not uniquely defined as a problem for most of the young people and students, but is considered to be in the case of an irresistible desire for the individual to be on the net, if there is an inability to do so. Abstinence similar to that of the drug addictions occurs with deterioration of the general physical condition and negative personality changes such as insomnia, denial of food, loss of motivation in the learning process and gradual de-socialization. The Internet addiction in school age is potentiated by the fact that parental engagement leads to different degrees of a neglect of their children, which is an obstacle for the awareness of the problem, especially at an earlier stage. The Internet addiction is still debatable and insufficiently researched, but the accumulated experience defines it as a significant and rapidly progressing social problem.

Keywords: internet, addiction, computers, abstinence.

**СЪВРЕМЕННИ АСПЕКТИ НА ИНТЕРНЕТ ЗАВИСИМОСТТА В УЧЕНИЧЕСКА
ВЪЗРАСТ****Никола Събев**Република България, Русенски университет „Ангел Кънчев”, Факултет „Обществено здраве и здравни грижи”, nikola_sabeff@abv.bg

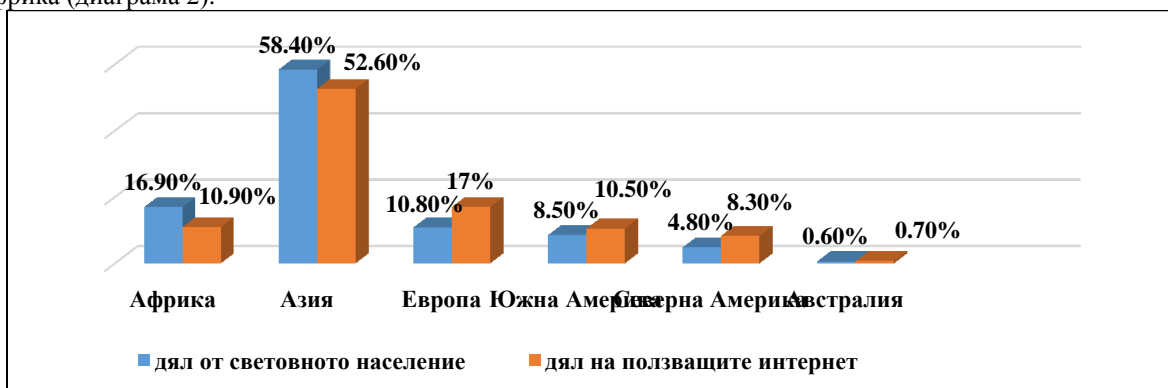
Резюме: Развитието на човечеството минава през различни фази и етапи, като днес то навлиза в състояние на постиндустриално, постмодерно информационно общество. Съвременното се характеризира с ново и динамично променящо се отношение към информацията, дължащо се на постиженията, довели до мощен тласък в комуникационните и информационни технологии. Това превръща интернет в неделима част от битието по цял свят, което го оформя в една естествена и лесна за общуване среда при работа и обучение, както и за запълване и осмисляне на свободното време. Потребителите на персонални и мрежови компютри се увеличават всекидневно, превръщайки ги в универсални инструменти за почти всички сфери на обществения живот. Преходът към информационно общество е правно-политически и управленски процес, свързан с компетенциите на държавата, като същевременно представлява и социо-културен феномен, изискващ вниманието и усилията на цялото гражданско общество. Основен двигател на този преход са компютърната техника, информационните ресурси и технологии, посредством които съвременните научни постижения стават все по-конвертируеми, широко достъпни и използвани като съществен фактор за

обществен напредък. Те променят базисните и производни стереотипи на редица социални сфери, водещи до създаване на принципно нови модели, връзки и взаимоотношения във всички сектори и дейности на обществото. Интернет осигурява възможности за удовлетворяване на личностни потребности като познание, общуване, приятелство и поставя нови предизвикателства пред човешката психика, включително възникване на определени връзки и зависимости. Те съпровождат човека през целия живот, което ги прави неотменна част от неговото развитие. Преходът на дадена дейност от влечение към зависимост се свързва с необходимостта от нарастване на дозата ѝ, доставяща желано ниво на удоволствие, без това същевременно да се приема за проблем. Все още интернет не се определя еднозначно като проблем за повечето младежи и ученици, а се приема за такъв, при поява на непреодолимо желание на индивида да е в мрежата при налична невъзможност за това. Възниква абстиненция, сходна с тази при наркозависимостите, проявяваща се с влошаване на общото физическо състояние и негативни промени на личността като безсъние, отказ от храна, загуба на мотивация в учебния процес и постепенна десоциализация. Интернет-зависимостта в ученическа възраст се потенцира от факта, че ангажираността на родителите води до различно по степен и форма negliжиране на децата им, което е пречка за осъзнаването на проблема, особено в по-ранен етап. Състоянието на интернет-зависимост все още е дискусабилно и недостатъчно проучено, но натрупаният опит го определя като значим и бързо прогресиращ обществен проблем.

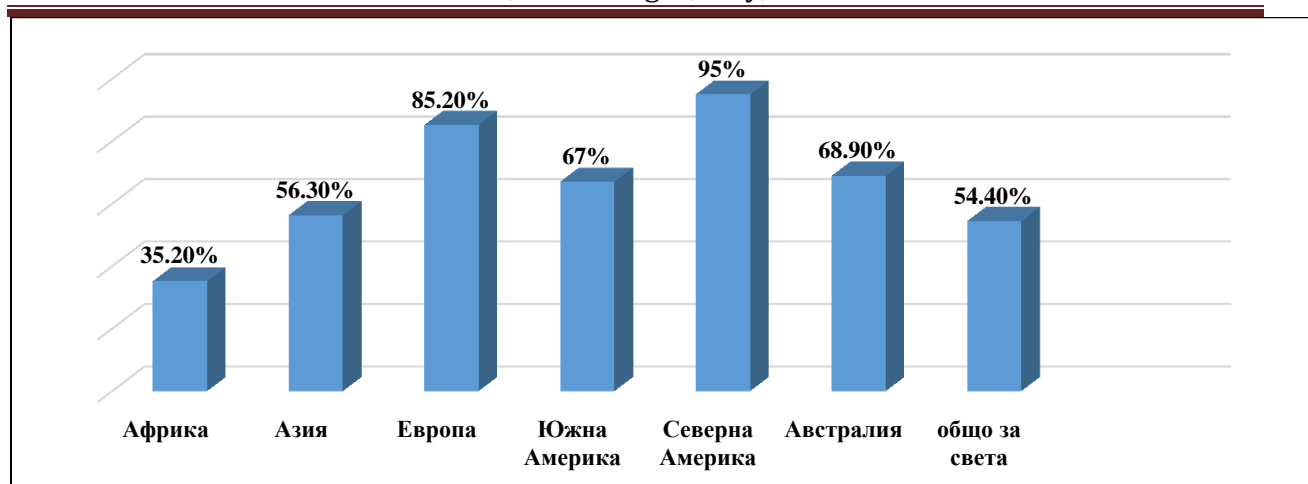
Ключови думи: интернет, зависимост, компютри, абстиненция

1. УВОД

Интернет представлява глобална система от компютърни мрежи, които използват т.нар. пакети от протоколи, осигуряващи им възможност да се свързват и обменят информация в целия свят. По вид тези мрежи са частни, обществени, академични, бизнес или правителствени с местен или глобален обхват. Имат широк спектър от информационни ресурси и услуги, като повечето традиционни средства за комуникация, свързани с писане на съобщения, поща, радио, телевизия и печатни произведения са преформулирани и прехвърлени в мрежата. Това формира нов тип услуги като електронна поща, интернет телефония, интернет телевизия, музика онлайн, електронни вестници, списания и книги. Облечени са интерперсоналните взаимодействия чрез бързи и получени на момента съобщения в интернет форуми и социални мрежи. Днес е прието с думата „интернет“ да се обозначава съдържащата се в световното мрежово пространство информация, което успоредно с наличните персонални компютри представлява технологичната основа на международната концепция за „световно информационно общество“. В съвременния етап на развитие на човечеството Интернет осигурява възможност за достъп до огромен информационен масив, предлаган под различна форма и от различни източници, без да гарантира абсолютна достоверност, актуалност и надеждност. Към декември 2017 год. 4,156,932,140 души или 54,4% от световното население използват интернет (диаграма 1). С най-висок относителен дял спрямо населението на съответния континент са ползвателите на интернет в Северна Америка, следвани от тези в Европа и Австралия, а с най-нисък са в Африка (диаграма 2).

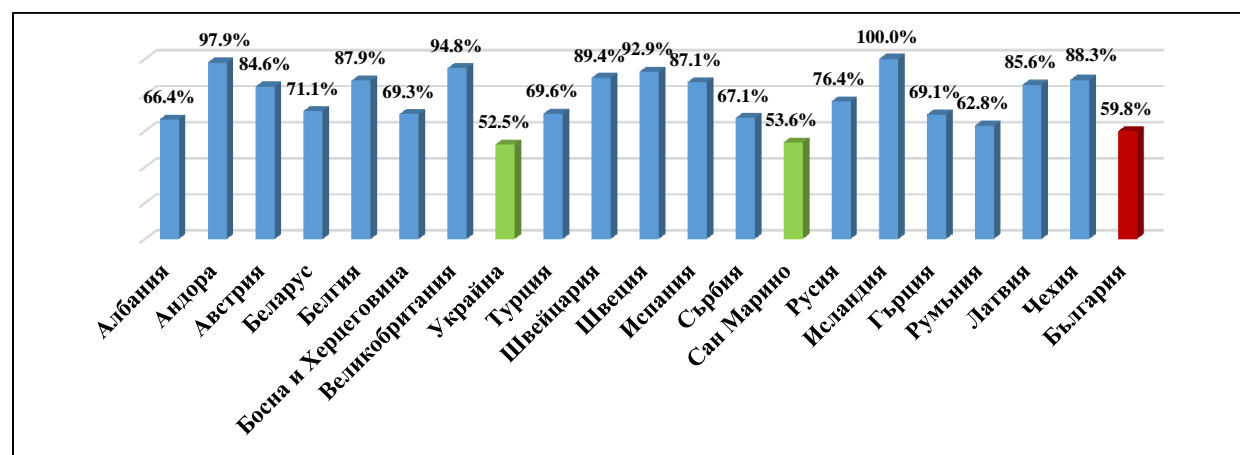

Диаграма 1 Относителен дял на населението и на ползващите интернет по континенти спрямо света в %

Диаграма 2 Относителен дял на населението и на ползващите интернет по континенти в %

В континента Европа относителният дял на ползващите интернет показва различия между отделните страни, като с пълно и почти пълно покритие по този показател са Исландия, Андора, Великобритания и Швеция, а в долните регистри на класацията са Украйна, Сан Марино и България. За България към юни 2017 год. статистиката показва, че използващите интернет са 4,213,065 души или 59,8% от населението (диаграма 3).

Диаграма 3 Относителен дял на ползващите интернет в Европа по страни в %

Темата за интернет-зависимостта в ученическа възраст е актуална и значима поради факта, че нарастващ брой деца и младежи прекарват по различни причини все по-голяма част от свободното си време в интернет пространството, контактувайки виртуално със заобикалящия ги свят, като са налице достатъчно убедителни доказателства за поява на определен негативен ефект от този контакт. Това е основание Интернет да се разглежда като интересен феномен и потенциален фактор, пораждащ зависимости в детска възраст.

2. ИЗЛОЖЕНИЕ

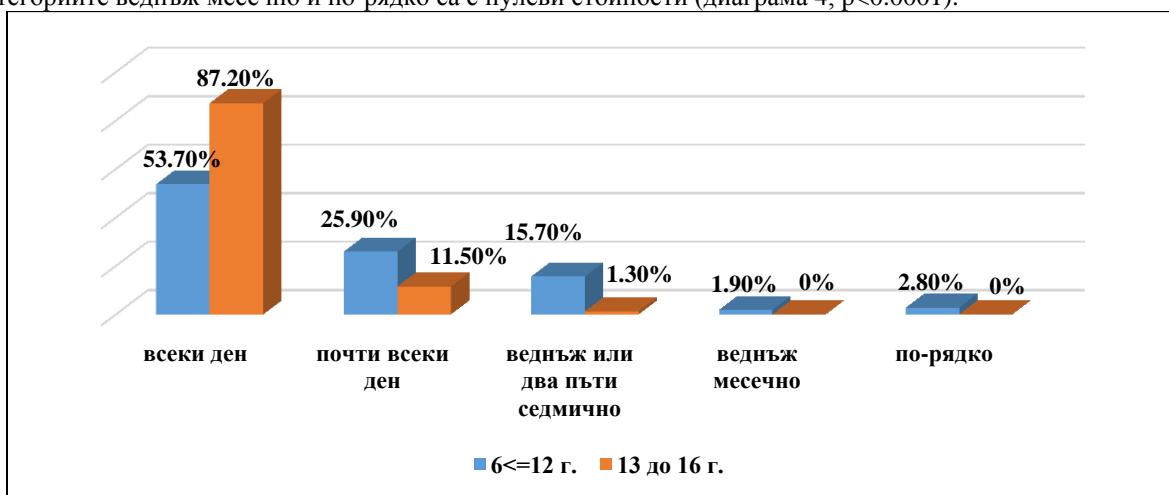
Съществуването на съвременна глобална електронна мрежа, нейното разрастване и усъвършенстване, обхващането на все повече потребители и осигуряването на непрекъсната връзка между тях предопределя възможностите за възникване на нов тип комуникации, базирани на определено ниво на анонимност, бързина, въображаемост и относителна изолация. Това поражда условия за формиране на поведение, различно от приетите стандартни критерии за нормалност и потенцира възникването на определен тип зависимости. Проведено е проучване в периода февруари – март 2018 г. в учебни заведения на територията на гр. Русе – Република България. Използвано е стандартизирано индивидуално интервю по анкетни карти, разработени специално за целта на проучването, съобразени с изискванията на Национален център за

безопасен интернет в Република България. Въпросникът е структуриран в затворен вариант, състои се от 16 въпроса, два от които полуотворени, с възможност за отговори, различни от формулираните. Анкетата е проведена в училищна среда. В проучването са включени и наблюдавани следните единици и признаци:

- Технически единици – учебни заведения на територията на гр. Русе с начална и средна степен на образование.
- Логически единици – ученици, попаднали в извадката и отговарящи на заложените в проучването критерии.
- Факториални признаци – възраст, пол, стартово ползване на интернет, предпочитани устройства, място на ползване на устройствата.
- Резултативни признаци – честота на ползване на интернет, разпределено време интернет/други дейности, субективна оценка на други ефекти от прекараното време в интернет, отношение към получената информация – търсена или случайно попаднала в интернет пространството.

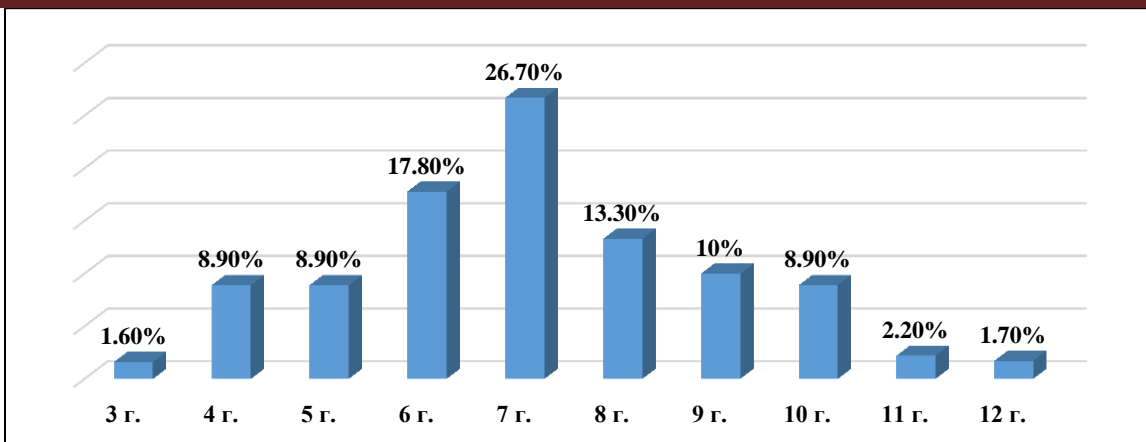
3. РЕЗУЛТАТИ

От общо интервюираните 186 ученици, 74 са момчета, а 112 са момичета. За целите на изследването респондентите са разделени на две групи по възрастов признак. В първа група попадат лицата от 8 до 12 навършени години включително, а във втората са тези, които са в диапазона от 13 до 16 навършени години. Резултатите сочат, че относителният дял на ежедневно използващите интернет е висок при двете възрастови групи, като се отбелязват значимо по-високи стойности при по-голямата възрастова група, в която категориите веднъж месечно и по-рядко са с нулеви стойности (диаграма 4, $p < 0.0001$).

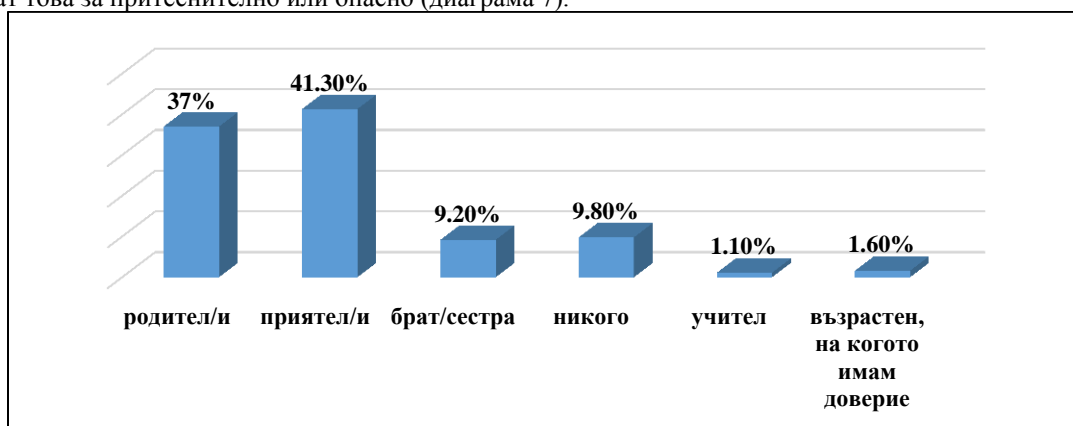
Диаграма 4 Честота на използване на интернет по възрастови групи в %

Над половината от изследваните лица посочват като място за ползване на интернет „собствения дом“ (58,7%), следван от „навсякъде от мобилно устройство“ (40,2%). Предпочитано устройство е смартфон (75,1%), следван от домашен стационарен компютър (13,5%) и таблет (11,4%). С най-голям относителен дял са респондентите, започнали да ползват интернет на 7 годишна възраст, следвани от тези на 6 години (диаграма 5). Най-често интернет се ползва за слушане на музика (47,1%), следва комуникирането в социални мрежи (31,6%) и гледане на видеоклипове (31%). Болшинството от анкетираните заявяват, че много рядко или никога не им се случва да не се хранят, да не спят или да спорят с близките си за времето, прекарано в интернет. Около 13% от тях посочват, че са обзети от необходимост постоянно да проверяват устройствата си, за да видят „дали не се е случило нещо“, като са се опитвали да прекарват по-малко време в интернет, но не са успявали. Предпочитан партньор за споделяне на евентуални притеснения и тревоги, възникнали при ползване и общуване в интернет са приятелите, следвани от родителите (диаграма 6).

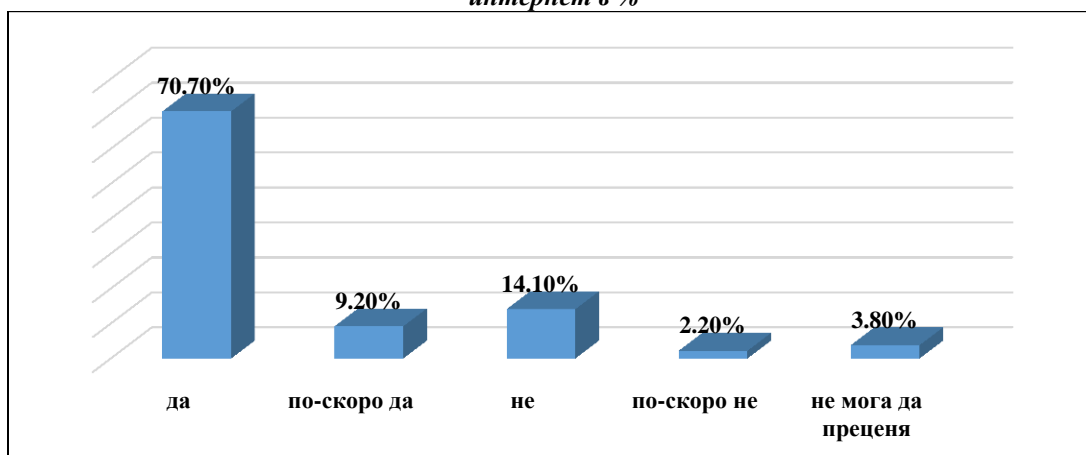

Диаграма 5 Начална възраст на ползване на интернет в навършени години

Преобладаващата част от интервюираните смятат, че е опасно да съобщават на непознати лица в интернет лични данни като имена, адреси и телефонни номера, като не е нисък обаче и дялът на тези, които не намират това за притеснително или опасно (диаграма 7).

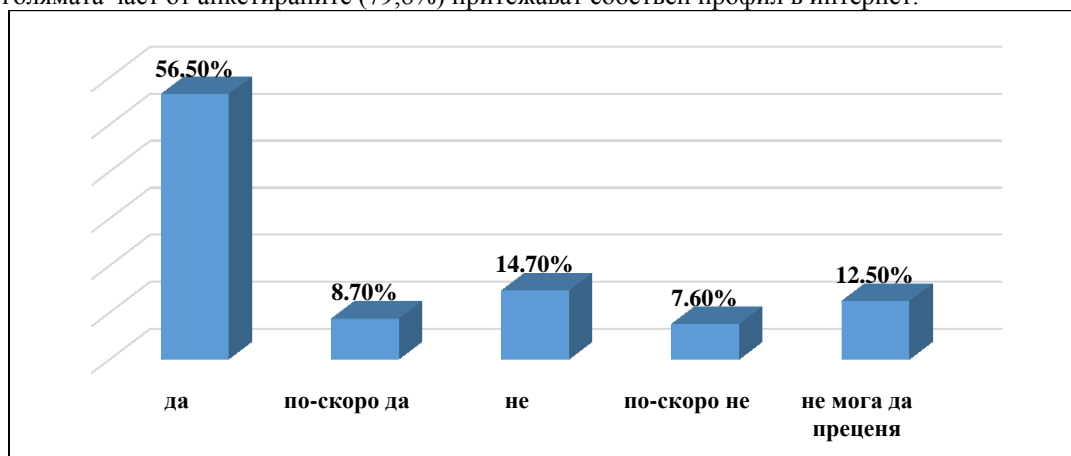

Диаграма 6 Предпочитания за споделяне на възникнали проблеми/тревоги, свързани със съдържание на интернет в %

Диаграма 7 Преценка на опасността от съобщаване на лични данни в интернет в %

Над половината от респондентите преценяват като опасно да се срещат и излизат с лица, с които са се запознали в интернет, следвани от тези, които не считат това за опасно или не могат да преценят (диаграма 8). По-голямата част от анкетираните (79,8%) притежават собствен профил в интернет.

Диаграма 8 Преценка на опасността от лични срещи при запознанства в интернет в %

4. ИЗВОДИ

Интернет е олицетворение на съвременното развитие на човешкото общество и е немислимо да си представим съществуването си днес без този високотехнологичен феномен. Няма сектор от социалната система, който да функционира и се развива, без да използва възможностите и достиженията на глобалната електронна мрежа. Това обаче не следва да ни оставя безучастни по отношение на потенциалните опасности, които възникват при нейното неконтролно и неразумно използване, особено в ранна възраст. Проведеното изследване показва ниски възрастови нива на стартово (начално) влизане в интернет пространството, отделяне на значителна част от ежедневието за присъствие в мрежата „он лайн“, висок дял на формиране на личен профил в социалните мрежи и не особено висока критичност и предпазливост при споделяне на данни и определяне на срещи със случайни лица и запознанства в интернет.

Независимо от факта, че проучването не дава индикации за наличие на зависимости към интернет сред изследваните лица, то недвусмислено показва необходимостта от използване на широк набор от обучителни и образователни способности, застъпени още в началното училищно образование, като се акцентира и на работа с родителите за формиране на адекватна семейна възпитателна среда.

ЛИТЕРАТУРА

- [1] Врагов Г., М. Станева, Р. Овчарова, Приложение на социалните медии в образованието, Сборник с доклади на международна конференция "Образованието в информационното общество", Пловдив, 2010.
- [2] Internet World Stats 2017
- [3] Strickland Jonathan "Who owns the Internet?"